

ŠIBENSKI list

ŠIBENIK
Petak,
9. listopada 1953.
Izlazi tjedno
God. II. Broj 61
Cijena 5 dinara

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA ZA GRAD I KOTAR ŠIBENIK

Odluka vlada SAD i Britanije ugrožava životne interese naše zemlje

Anglo-američka deklaracija

Beograd, 8. X. (Tanjug). — Danas poslije podne u Londonu i Vašingtonu objavljena je zajednička angloamerička deklaracija o problemu STT. U ovoj deklaraciji vlade dviju zemalja kažu, da one više nisu spremne da snose odgovornost za upravu u zoni »A« STT i da su stoga odlučile da ukinu angloameričku vojnu upravu, da povuku svoje trupe i da, »imajući na umu — kako se kaže u deklaraciji — pretežno talijanski karakter zone »A«, upravu te zone povjere talijanskoj vladi.

U ovoj deklaraciji vlada SAD i Velike Britanije kaže se, da će se povlačenje trupa i istovremeni prenos vlasti izvršiti što je prije moguće i da će datum biti blagovremenu saopćen.

Izjava druga Edvarda Kardelja

Beograd, 8. X. (Tanjug) — Potpredsjednik Saveznog izvršnog vijeća Edvard Kardelj održao je večeras konferenciju za štampu, kojoj je prisustvovala veliki broj domaćih novinara. Konferenciji su također prisustvovali potpredsjednik Saveznog izvršnog vijeća Milovan Đilas i državni sekretar za inostrane poslove dr. Aleš Bebler.

Potpredsjednik Edvard Kardelj dao je prisutnim novinarima slijedeću izjavu: »Danas prije podne ambasador Velike Britanije i otpravnik poslova SAD saopćili su predsjedniku Republike drugu Titu, da su njihove vlade odlučile da prepuste upravljanje zone »A« Italiji. Ovu odluku oni su objasnili željom svojih vlada, da se na taj način definitivno riješi tršćansko pitanje.

Predsjednik Republike je ovaj korak vlada SAD i Velike Britanije odlučno osudio, izjavljujući da jugoslavenska vlada ne može nikako da se saglasi sa takvim jednostranim aktom. On je izrazio svoje uvjerenje, da takva koncesija talijanskom imperijalizmu ne samo da udara po elementarnim pravima naroda Jugoslavije, nego i da ne doprinosi poboljšanju jugoslavensko-talijanskog odnosa, što su, kako se kaže u saopćenju zapadnih vlada, te vlade upravo htjele da postignu. Nasuprot, ova koncesija samo podstiče talijanski imperijalizam ka novim zahtjevima. Gospodin Pela je danas odmah potvrdio riječi predsjednika Republike druga Tita, nagovještavajući da je to tek prva faza u zadovoljavanju talijanskih zahtjeva.

Osim toga, ovom odlukom predati su talijanskim imperijalistima na milost i nemilost deseci hiljada Jugoslavena u zoni »A«. Njihova sudbina ne može, a da duboko ne zabrine svakog Jugoslavena.

Iz svih tih razloga, jugoslavenska vlada nije spremna da se pomiri sa stanjem stvari, izazvanim odlukom vlada Velike Britanije i SAD, i poduzet će sve mjere koje joj stoje na raspolaganju na osnovu Povelje Organizacije ujedinjenih naroda, kako bi zaštitila jugoslavenske interese u zoni »A«. U tom smislu jugoslavenska vlada predat će zapadnim silama i protestnu notu.

Poslije izjave, potpredsjednik Edvard Kardelj odgovarao je na pitanja koja su mu postavljali prisutni novinari.

18.000 građana ogorčeno protestira protiv nepravde

Danas je u 12 sati na Poljani maršala Tita održan protestni miting kakav se odavna ne pamti. Oko 18.000 građana-radnika, seljaka, žena i omladine sakupilo se tu da izrazi svoje nezadovoljstvo i protest — ogorčen protest protiv odluke vlada SAD i Velike Britanije kojom se Trst i zona A ostavlja na milost i nemilost povampirenom talijanskom fašizmu. To ogorčenje očitovalo se u odlučnim uzvicima »Tude ne ćemo svoje

ne damo«, »Trst je naš«, »Život damo — Trst ne damo«, »Dolje pomagači talijanskih imperijalista«, »Dolje američki i engleski imperijalisti« i t. d. Nad ogromnim mnoštvom, koje se sleglo na Poljani, vijorili su barjaci u čvrstim rukama slobodnih ljudi, koji su u ovom priikom manifestirali svoju odlučnost da tu slobodu brane po svaku cijenu. Nošeni su nebrojeni transparenti, koji su također izrazavali misli i osjećaje našeg čovjeka — »Život damo — Trst ne damo«, »Svi smo Armija«, »Živjelo bratstvo i jedinstvo«, »Živio voda i učitelj naših naroda drug Tito«, »Tude ne ćemo — svoje ne damo«, »Dolje talijanski fašizam« i tome slično.

Ogorčenje masa ispoljilo se za vrijeme izlaganja govornika iz naroda.

Miting je otvorio Boro Stošić, predsjednik Savjeta za prosvjetu i kulturu, koji je, između ostalog, rekao:

Otkad se jučer čulo o nemoralnoj odluci vlada SAD i Engleske kojom krvniku naših naroda, fašističkoj Italiji, daju našu zemlju, otkidajući od našeg tijela živo meso, i pothranjuju imperijalizam fašističke Italije — diljem cijele naše zemlje održavaju se protestni mitinzi protiv takve nepravde odluke. Grad Šibenik i njegovi građani nisu u tome nikad zaostajali, pa ni ovaj put. To je najbolji znak koliko volimo našu zemlju, koliko smo spremni dati svoje živote za obranu svoje nezavisnosti i slobode.

Parola, s kojom smo pošli u borbu za slobodu »Smrt fašizmu — sloboda narodu«, ostat će i dalje našom parolom. Zatim je inženjer Jakov

Despot, član Socijalističkog saveza, pored ostalog, rekao:

Na temelju sramne odluke saveznih vlada SAD i Velike Britanije skupa sa fašističkom vladom Italije, naš Trst bi imao pripasti Italiji. Ali ja mislim da će se on i tako prevratiti u svoje računalo, jer mi ne dozvoljavamo da tijelo našega naroda bilo tko na svijetu okupira. U historiji smo više puta doživjeli ovakve teške udarce, ali ovako sramotnog nikad nije bilo. On je dalje rekao: »Naš narod posteno je dao veliku žrtvu od 1.000.000 mrtvih protiv fašizma, naš narod posteno je usao u tu borbu i mi danas časno očekujemo postene rezultate te borbe. Ali ti britanci i Amerikanci umjesto da idu s jednim prokusanim narodom u casti, s jednim viteškim narodom, oni idu u susret talijanskim imperijalistima, koji su se u historiji uvijek prodavali sada jednima a sada drugima. On je, na kraju, izrazio zadovoljstvo što vidi takav Šibenik, koji ima dubokog osjećaja nacionalnoga, socijalističkoga i junačkoga, i koji će na temelju odluka našeg državnog i političkog rukovodstva na čelu s drugom Titom skupa s njima stajati kao granitni stup protiv svih posizanja na naš teritorij.

U svom govoru Drago Matković, kapetan fregate je, između ostalog, rekao: »Naša Armija je jedinstvena i spremna da kao jedan čovjek dade i svoje živote ukoliko bude trebalo za slobodu i čast našega naroda, za našu ljepšu budućnost, za pobjedu socijalizma. Sve naše jedinice u Armiji, rekao je on, spre-

mne su i čvrsto uvjereni u ispravnost našeg stava. Vjerne svom vrhovnom komandantu, one su spremne da izvrše sve zadatke, koje drug Tito pred njih postavi.

Omiadinka Vojna Junačević kazala je da žena omladina grada Šibenika oštro protestiraju protiv sramnog i podloga akta Amerike i Engleske. Podvukla je, da je naša omladina jaka i jedinstvena i da će, ako ustreba, s puskom u ruci zajedno s našom Armijom braniti interese, slobodu i nezavisnost naše domovine.

U ime ratnih vojnih invalida i Saveza boraca govorio je Nikica Labura. Mi smo oni, rekao je on, koji smo u našoj Revoluciji dali sve od sebe. Boreći se rame uz rame sa našim drugovima, koji su pali na bojnopolju, obećali smo im, da ćemo uvijek biti vjerni svojim idealima i da ćemo se nepokolebivo boriti za nezavisnost naše zemlje i za mir u svijetu.

On je nadalje kazao: I mi invalidi i borci iz prošloga rata, kao čitav narod naše zemlje, poručujemo drugu Titu da u slučaju potrebe i opasnosti ne treba ništa drugo nego da kaže — domovina je u opasnosti i mi ćemo odmah s oružjem u ruci biti svaki na svom mjestu.

Zatim je u ime radničke omladine uzео riječ Srećko Bijelić. On je podvukao da naše patriote ne će obeshabriti ovaj novi neprijateljski akt londonske i vašingtonske vlade. Mi danas tražimo da se ravnopravno raspravlja o svim međunarodnim problemima a u prvom redu kada se tu radi e našoj zemlji i o našoj braći.

(Nastavak na 2. strani)

Život damo - Trst ne damo

Kada su donosili, i jučer stoga može nametnuti diktat, proglasili svoju odluku o predavanju zone A sa Trstom Italiji, vlada Sjedinjenih Američkih Država i vlada Velike Britanije, najblaže rečeno, nisu dovoljno mislile na mir, nisu dovoljno promislile kakve posljedice će izazvati taj njihov korak u našoj zemlji i kakve će posljedice imati na buduću razvitak događaja u ovom dijelu svijeta i u čitavom svijetu.

Svoju odluku te vlade pokrile su plaštem interesa naroda. Ali čemu taj providni veo? Zar su naši narodi, djeca »što lako im je kupiti igračke?« Ne, gospodo sa Zapada. Teško se varate. Ne postoje igračke s kojima bi nam se moglo odvratiti pogled od stvarnosti, od suštine pitanja. Naši narodi ne cijene vlade prema onome što deklariraju, već prema onome što rade, prema djelu.

Na djelu vi ste podlo postupili prema narodima naše zemlje, prema našim nacionalnim interesima. Vi ste lakomisleno stavili na probu naše prijateljstvo i savezništvo s vašim zemljama. Otvorili ste vrata krvavom talijanskom imperijalizmu i podgrijali njihove razbojničke težnje prema našoj zemlji. U ovom dijelu svijeta pogoršali ste situaciju i posijali novo sjeme nepravde i nemira.

Zar ste očekivali da mi na to kažemo: sluga pokoran — vaša volja nama zapovijed! Niti smo sluge pokorne, niti nam svijest i savjest dopušta da se pokorimo nepravdi i podlosti.

Postupili ste protivno ugovoru o miru s Italijom i protivno duhu Povelje UN, povelje koja je velikim dijelom napisana krvlju desetaka milijuna demokratskog čovječanstva, koji su pali u borbi protiv fašizma, protiv onih čije imperijalističke apetite vi danas zadovoljavate, a na račun naroda koji je, zajedno s vašim narodima, podnio milijunske žrtve u toj borbi. Je li to priznanje našim hrabrim i demokratskim narodima, je li to savezništvo?

Mi ne molimo. Mi ne plaćemo.

Mi se borimo uspravno i otvoreno. Mi odlučno protestiramo, mi zahtijevamo da se agresor ne nagraduje na naš račun (a niti na račun bilo kog naroda), već da agresija i imperijalizam (svejedno čiji) budu suzbijeni. To nije samo naš zahtjev. To zahtijeva čitavo miroljubivo i progresivno čovječanstvo.

Naš gnjev je pravedan. Vaš korak dokazuje da se navraćate na opasne staze i opasne metode: imperijalističkog pogadjanja na račun drugih naroda i iza njihovih leđa.

Računicu, da je Jugoslavija mala zemlja i k tome socijalistička (dakle opasna sa stajališta reakcionarnih krugova u vašim zemljama), pa joj se

stoga može nametnuti diktat, mi osudujemo. Nema tog savezništva, ni interesa, nema te sile koja bi nas prisilila, da se i za trenutak odrekne svoje politike socijalističke zemlje, svoje borbe za ravnopravnost naroda velikih i malih, za pravo naroda na nezavisnost i slobodu.

Na materijalnoj pomoći koju ste nam ukazali, i koju nam ukazujete, mi smo vam zahvalni, ali zahvalni kao ravnici ravnima. Mi smo vam je vratili, i vraćamo je, svojom borbom protiv agresije. Što bi bilo danas, da je Staljinova agresorska čizma 1948. god. pregazila Jugoslaviju i izbila na Jadran, tamo do Tršćanskog zaljeva? Zar se to već zaboravljalo!

Nitko nema moralno pravo, a najmanje podivljali talijanski šovinisti — iredentisti, prigovarati nam da je naša politika nacionalistička, ili da je naš stav šovinistički (Vi ste svojom odlukom zauzeli takovo stanovište i kao da hoćete reci progresivnom čovječanstvu: šovinisti su i jedni i drugi, u Italiji i u Jugoslaviji, pa je naša odluka mudra i u interesu mira. Lažno i jedno opravdanje!). Naša politika je nacionalna, ali ne usko nacionalna. U pitanju Trsta i Zone A, mi smo u pravu. I mi ne bi bili ono što jesmo, kad to naše pravo ne bi branili. I braniti ćemo ga svim sredstvima kojima sami i kao član međunarodne zajednice raspolazemo, braniti ćemo ga svim silama i svom snagom. I upravo zato, što naša politika nije nacionalno uska, mi upozoravamo progresivno čovječanstvo, da nije u pitanju samo diktat i krnjenje naših opravdanih nacionalnih interesa u Trstu i Zoni A, već da je posrijedi jedan opasan, stari imperijalistički, metod rješavanja odnosa među narodima na bazi dogovora i diktata velikih sila, metod koji može postati koban za čovječanstvo, koji ga može odvesti na novu svjet-sku klaonicu.

Mi ćemo i dalje ostati slobodni i nezavisni, nacionalno dostojanstveni. Mi ne prosimo milost. Mi zahtijevamo svoja prava. Naša snaga pripada nama i našoj časnoj i upornoj borbi za mir.

Mi ćemo poduzeti korake kod Ujedinjenih naroda. Naša principijelna politika neće odjekati u srcima progresivnih ljudi. Ako zatreba, borit ćemo se s oružjem.

U vašem interesu i interesu mira, povucite svoju odluku. Jer, mi je ne ćemo nikada priznati, i ništa nas ne može prisiliti da je priznamo.

Dolje trgovanje s našim nacionalnim interesima!

Dolje razbojnički talijanski imperijalizam!

Dolje fašističke obojice i palikućel

Živjela naša socijalistička zemlja!

Živio drug Tito!

Gradani protestiraju

(Nastavak s 1. strane)

Nakon njega govorio je Srećko Berlenghi u ime intelektualnih i javnih radnika grada Šibenika, koji je, između ostalog, rekao:

Jučerašnji dan ostat će kao jedan sramotni datum u historiji međunarodnih odnosa. Za takvu nepravdu, koja je jučer učinjena, nema nikakvog opravdanja. Ako su vlade u Engleskoj i Americi htjele da sa fašističkom Italijom sklapanju nečasne trgovačke poslove, onda je bio red da taj račun plate svojom zemljom i sa svojim ljudima.

Na kraju je rekao: doći će čas kada će konačno ta nepravda biti ispravljena zaslugom naših naroda, njegovom voljom i čvrstinom, onog naroda kojeg iz pobjede u pobjedu vodi drug Tito.

U ime studentske omladine govorio je Berislav Antunac, a pionirsku organizaciju zastupala je Stanislava Slavica, koja je rekla: Isti onaj zločinac, koji se usudio da svojom poganom nogom ugazi na našu zemlju, u naš Trst, prije deset godina zaklao mi je oca i majku. Ovakove djece, kao što sam ja, ima na hiljade, ja govorim u ime njih. Talijanima poručujem, kad ste mi ubili roditelje, onda sam tek došla na ovaj svijet. Ali, danas mi je 11 godina, i ako drug Tito odlučuje da se borimo protiv fašističkih gadova, ja i sva djeca Jugoslavije zaklopit će knjige, ostaviti olovke i prema svojim snagama učestvovati u toj borbi.

Tito, ne daj Trsta, jer mi smo Tvoji, a Trst je naš!

Mirko Knežević je govorio u ime srednjoškolske omladine.

Predsjednik Mjesnog sindikalnog vijeća Ante Baljkas istakao je, da je radnička klasa Jugoslavije na poziv svoje Komunističke partije pokazala 1941. godine svoju čvrstinu i odlučnost, da skupa s ostalim narodima Jugoslavije stupi u borbu protiv krvavog i mračnog fašizma, kojega je radnička klasa i čitav naš narod pod vodstvom Partije pobijedio. Pod vodstvom Partije, rekao je on, o-

na će ga biti u stanju ponovno tući, ako posegne za našim.

Na kraju mitinga govorio je Zivojin Bulat, predsjednik Gradskog odbora Socijalističkog saveza. On je uzbuđenom i ogorčenom narodom održao sljedeći govor:

Kome se jučer nije stezalo srec slušajući druga Kardelja kad je obavijestavao našu javnost o najnovijim nepravdama koje su počinjene prema ovoj našoj toliko napačenoj zemlji. Riječi druga Kardelja bile su tužne i teške. On je najvjestio narodima Jugoslavije jedan sramni događaj i akt, koji je najobičnija trgovina sa tuđom zemljom i tuđom krvlju. Lako je sa tuđim trgovati. Mi smo stisnuli pesnice i sinoć još izlazili na ulice i skupljali se, nosili zastave crvene i nacionalne i dizali svoj glas protiv tog trgovanja našom zemljom. Najteže je to da je to poteklo od strane onih koji se nazivaju našim saveznicima. Ali oni nisu pravi saveznici, kad ne vode računa o životnim interesima našeg naroda. Oni to vrše u korist onih koji su ubijali u ratu, ubijali cvijet naše mladosti. Krv ćemo svoju dati opet ako ustreba. Cijeli narod Jugoslavije po svim našim velikim centrima i gradovima, tako i mi u našem Šibeniku, čekamo samo riječi druga Tita pa da krenemo protiv tih makaronaša i palikuća. Nas su bile nevolje u historiji, pa nas evo bije i ova nova, ali nikada glavu nismo gubili. Mi imamo prokušano rukovodstvo koje će nas povesti putem koje danas najviše odgovara datom momentu. Mi imamo druga Tita i Savez komunista i niz drugova rukovodilaca koji su garancija naših pobjeda. Jugoslavija je mala ali kao bedem čvrsta, koja je znala u srcu hitlerove Evrope dići glas revolucije, pa ne će stati ni danas i nitko nas ne će zaustaviti da ističemo naša prava i ono što je naše. Ma šta oni na papiru zaključili to mi ne priznajemo. Trgovinu sa živim našim mesom, sa ljudima, sa našom braćom Hrvatima, Slovincima, Primorcima mi ne dozvoljavamo i ne će-

mo trpjeti.

Mi treba i dalje da poručujemo našem rukovodstvu i ostalim gradovima i selima da ovdje u Šibeniku postoji borbena narod koji sa njima rame uz rame čini kompaktnu cjelinu. Mi smo monolitni i čvrsti kao u prošlom ratu i Revoluciji te ćemo poći i boriti se i pobijediti.

Zbijmo se čvrsto oko svoga Socijalističkog saveza radnog naroda. Danas u izbornim danima pokažimo našim izlaskom na izbore, našom kompaktnošću povjerenje prema drugu Titu i ostalim rukovodiocima. Odgovorimo na ovo izazivanje, jer to i nije ništa drugo nego izazivanje sa časću i ponosom. Nikakve imperijalističke pogodbe na naš račun ne priznajemo. »Život damo, a Trst ne damo«. Kompaktni i monolitni i zbijeni i čvrsti u svojoj odlučnosti s drugom Titom, narodom i Partijom mi ćemo razbiti sve svoje neprijatelje.

Šibenik poručuje drugu Titu i svom rukovodstvu i čitavoj Jugoslaviji da stoji kao jedan i da će se boriti za interese i cjelovitost naše zemlje i da ne će nikada priznati sramnu trgovinu na naš račun.

Nakon mitinga, neopredna masa građana uputila se gradom da ponovo demonstrira protiv onih koji ugrožavaju naš nacionalni teritorij i životne interese naših naroda. Ogorčene demonstracije nastavljene su i u toku večeri.

Govornici su svoja izlaganja završavali poklicima drugu Titu, Socijalističkoj Jugoslaviji, Savezu komunista, Bratstvu i jedinstvu i slično.

Narod ih je često prekidao, odbravljajući i skandirajući: »Mi smo Tito — Tito je naš«, »Tito — Armija«, »Život damo — Trst ne damo« i t. d.

Na kraju mitinga upućen je telegram Državnom sekretarijatu za vanjske poslove FNRR, koji glasi:

Duboko uzbuđeni i revoltirani sramnim aktom Angloamerikanaca, građani slobodarskog Šibenika, svjesni prava da branje svoju rodnu gluđu, zahtijevaju da poduzmete sve mjere, kako ne bi došlo do ove sramne trgovine sa Trstom.

Preнесите prezir 17 milijuna Jugoslavena prema strvinarima preko Jadrana i poručite im, da je za očuvanje nacionalne individualnosti Hrvata i Slovenaca Trsta i Zone A, kao i za njihovo pravo da žive u granicama svoje domovine, stanovništvo Šibenika spremno da slijedi svaki poziv druga Tita, pa ma kakove naravi taj poziv bio.

I ako je još svježa krv, koju su hiljade boraca prolije za slobodjenja Trsta, mi smo spremni krv opet lijevati, da konačno uništimo vjekovnog neprijatelja čovječanstva uopće, a posebno nas Jugoslavena.

Mi ne možemo dozvoliti da se sa našom strpljivošću i miroljubivošću igra i da se na račun toga čupa živo meso s našeg tijela. Naša je riješenost, da se borimo za svoja prava, nepokolebljiva i na nju možete uvijek računati.

Protest učenika

Sakupljeni na protestnom mitingu, nastavnici i učenici šibenske gimnazije i učiteljske škole najodlučnije protestiraju protiv imperijalističkog sporazuma Angloamerikanaca i Italijana zbog davanja Zone A Italiji. Ovaj gest predstavlja podršku mračnim silama u svijetu. Poručujemo im, da ćemo se svim sredstvima oduprijeti ovoj agresiji, i kao jedan stajati uz naše državno i partijsko rukovodstvo, na čelu s drugom Titom, u obrani naših osnovnih nacionalnih prava.

Znajte, Trst je naš! I tako mora ostati! To je naša poruka Vašoj naciji . . .

Demonstriranje radnika

Preko 1000 radnika i službenika Tvornice elektroda i ferolegura kao i radnici »Izgradnje« okupljeni u tvorničkom dvorištu jutros u 11 sati, ogorčeno su demonstrirali protiv sramne odluke SAD i Velike Britanije, da se Zona A i grad Trst predaju talijanskim imperijalistima.

Na mitingu, okupljenim radnicima, govorio je radnik Franje Šupe, čiji je govor bio isprednik oduševljenim poklicima drugu Titu, socijalističkoj Jugoslaviji i Jugoslavenskoj narodnoj armiji.

Poslije ovog mitinga krenula je povorka radnika prema gradu. Ispred osnovne škole u Crnici povorka se zaustavila. Ovdje je održao kraći govor radnik Josko Ljubković. Neopredna povorka ljudi, kojoj su se pridružili i ostali građani, kretala je prema Poljani maršala Tita, gdje je održan veliki miting.

Isela na našem kotaru su progovorila

Kad je narod u selima našeg kotara doznao za nepravdnu odluku o Trstu i zoni A, ogorčeno je protiv iste protestirao. U Zlarinu, Prvić Luci i Šepurini, Ziru, Tijesnu, Pirovcu, Jezerima, Betini, Vodicama i Skradinu i drugim mjestima širom kotara dali su oduška radni seljaci svojim patriotskim osjećajima. Oni su na mitinzima ogorčeno protestirali protiv jednostrane i nepravdne odluke vlada SAD i Velike Britanije da se

Vijest, da su vlade SAD i Velike Britanije odlučile predati Italiji Trst i Zonu A, opravdano je uzbudila naše građane. Na tu vijest, sinoć se je na Poljani maršala Tita, sakupilo oko 5000 ljudi da oštro protestira protiv nepravdne odluke SAD i Velike Britanije. Pod zastavama naroda je krenuo ulicama grada, pjevajući borbene pjesme. Demonstranti su izvikivali »Tude ne ćemo svoje ne damo«, »Dolje talijanski imperijalizam«, »Dolje pomagači talijanskih iredentista«. Čitavo vrijeme prolaska gradom izmjenjivala se borbena pjesma s ogorčenim protestima protiv odluke vlada SAD i Velike Britanije kao i s poklicima drugu Titu, JNA, socijalističkoj Jugoslaviji i CK SKJ. I na obali, pred brodovima američke zastave, demonstranti su dali na znanje dostojanstveno, ali odlučno da

Trst i Zona A ustupe talijanskim imperijalistima. Narod je sa tih mitinga uputio našim rukovodiocima telegrame u kojima izražava svoju odanost Titu i socijalističkoj domovini kao i svoju odlučnost da se bore protiv svakog onog koji bi pokušao da ugrozi slobodu i nezavisnost socijalističke domovine.

Na čitavom kotaru demonstracije su nastavljene i u toku dana,

se nikada ne će složiti tom odlukom koja direktno ugrožava interese naše zemlje. Oni su i tu protestirali protiv onih koji odobravaju i čak podržavaju talijansku imperijalističku politiku.

Iako je na Poljani maršala Tita bilo te noći veoma hladno, narod se nije razilazio, već je i dalje negodovao protiv trgovanja s našim teritorijem i s našim narodima. Narodu je tom prilikom govorio kap. fregate Drago Matković i predsjednik Gradskog odbora SSRN Zivojin Bulat. Masa je oduševljeno pozdravila govornike i čuli su se i povici: Život damo — Trst ne damo! Trst je naš! Dolje Pele i Vatikan! I tome slično. Narod je sa tog mitinga uputio telegram drugu Titu i Saveznom izvršnom vijeću u kojem se kaže:

Ne dajte našeg Trsta. Ne dozvolite da se izvrši ova sramotna trgovina. Na silu od govorimo silom. Kao jedan čvrsto stojimo uz Vas. Ne žalimo svoje živote za slobodu Trsta i nezavisnost socijalističke Jugoslavije.

VAŠI ŠIBENČANI

Nastavnici i učenici II. osmogodišnje škole okupljeni na poslijepodnevnom protestnom mitingu u svečanoj sali gimnazije, ogorčeni sramnim aktom vlada SAD i Velike Britanije, dižu svoj glas protesta i poručuju onim banditima s druge strane Jadrana: Prste k sebi!

Nastavnici i učenici II. osmogodišnje škole u Šibeniku

Glas rodoljuba

Jovo Sekulić, radnik Tvornice elektroda i ferolegura:

Ne mogu da iskažem kako je na mene djelovala odluka koju su donijele zapadne sile, da se Trst i Zona A preda Italiji bez učesća Jugoslavije. Svakom poštenom čovjeku je jasno da je to agresivni akt prema socijalističkoj Jugoslaviji. Živ sam svjedok i učesnik svih borbi za oslobodjenje Trsta i naše braće koja je bila podjarmljena od fašističke Italije. Nema sile koja bi nas mogla da skrene sa našeg puta i cilja da tražimo ono, što je naše i da se Trst priključi matiči zemlji, pa koliko to koštalo žrtava socijalističke Jugoslavije.

Ante Zorić, direktor gimnazije:

Vijest o predaji Zone A Italiji duboko me ogorčila i revoltirala. Zar se ovako napaćuje saveznika iz zajedničkog rata, koji je podnio relativno najviše žrtava za svijetliju budućnost?*

Mislim, da izražavam osjećaje svih naših građana, da smo svi kao jedan — spremni da branimo svim raspoloživim sredstvima ono što je naše.

Tude ne ćemo, ali svoje, ni pod koju cijenu, ne damo. Neka se ponovno zavijori zastava »Smrt fašizmu — Sloboda narodu«. Mi ćemo pod njom biti u prvim redovima.

Zora Šarić, tekstilna radnica:

Povodom odluka, koja je donešena bez učesća našeg naroda da se Trst preda Italiji, izjavljujem, da je ta odluka nepoštena i nepravilna, jer se njome oduzima naš nacionalni teritorij, koji je oduvijek bio samo naš.

Stoga zahtijevam, da naše državno rukovodstvo poduzme energične mjere i da donese odluku o tom pitanju, koje će podržati čitav naš narod i ako ustreba kao jedan čovjek — položiti svoje živote za pravednu stvar.

Dunko Jurković, lučki radnik:

Kada sam čuo za odluku kojom se Trst i Zona A predaje Italiji, zgražao sam se toj gnusnoj, jednostranoj i podloj odluci od strane vlada SAD i Engleske. Davanjem Trsta i Zone A Italiji ponovno se dozvoljava širenje i divljanje tog krutog i krvavog fašizma i širenje imperijalizma na štetu malih naroda. Ponovno se dozvoljava uništavanje našeg hrvatskog i slovenačkog življa, oduzimanje našeg dijela tijela, koji je vjekovima bio naš i ničiji više, jer na to imamo vjekovno pravo. Iskusi smo njihovu »kulturu« na našim vlastitim ledima i više se to ne smije i ne će dogoditi, jer ovoga puta stojim čvrsto i odlučno da ono što je naše, ostaje samo naše. Čvrsto stojimo uz odluku našeg državnog rukovodstva. Ni pedlja naše zemlje ne damo. Ako treba dat ćemo živote, ali Trsta ne damo!

Lina Grubišić, aktivistkinja SSRN:

Najogorčenije protestiram protiv ustapanja grada Trsta i ostalog teritorija Zone A Italiji, jer se to kosi s pravdom i protivni se zaključcima ugovora o miru s Italijom.

Jednostrana odluka, koju su donijele vlade SAD i Engleske, treba da se povuče i donese pravilno rješenje pitanja STT uz sudjelovanje naše zemlje.

Ivan Kovačić, direktor Narodnog kazališta:

Naši krajevi, koji se nalaze na zapadnoj periferiji slavenskog svijeta i koji su u toku vjekova bili predstraža hrvatstva i slaventva uopće, ponovno su tako ugroženi od našeg vjekovnog neprijatelja. Ugroženi su zato, što su u toku svoje historije imali zlu

sudbinu da nikada nisu pripadali svome nacionalnom državnom teritoriju, pa eto, kao i dosad tako i sada pomoću našega živog organizma, »veliki« namiruju račune među sobom, mjesto da donošenjem jedne pravedne odluke u tome smislu postave čvrste temelje trajnog mira u ovom dijelu svijeta.

U ovom kritičnom momentu kazališni radnici čvrsto stoje uz svoje rukovodstvo, svjesni, da će odluka, koju ono donese, biti pravilna i jedino moguća u datoj situaciji, jer će ona biti takova da će voditi računa o očuvanju interesa i obrane naše zemlje, njezine časti, dostojanstva i slobode.

Zato je naše uvjerenje tim veće, zbog nezasičnosti »junaka« Caporeta i obećavamo da ćemo, ustrebali, podnijeti najteže žrtve, da se naša ugrožena prava poštuju.

Dušan Ugrića, penzioner iz Šibenika:

Ova posljednja nepravdna odluka naših »saveznika« koji su potcijenili ogromne žrtve naših naroda u toku Drugog svjetskog rata od 1.700.000 naših sinova, i bezobzirno udovoljili nezasićenim apetitima povampirenih fašista, ogorčila je čitav naš narod, pa u ime svoje i čitavog članstva Udruženja pridružujem se općem protestu protiv nanesene nepravde, čvrsto uvjereni da će naše rukovodstvo znati obraniti interese naše socijalističke domovine.

U ime članova Kluba kulturnih i prosvjetnih radnika u Šibeniku i u moje ime enfiatično dižem glas protiv sramne odluke vlada SAD i Velike Britanije, da se Trst i Zona A predaju marionetama u Rimu.

Predsjednik: S. Bošković, prof.

TRST

Mi nismo ničija moneta za pokušivanje!

Zar smo opet to?

Zar opet iza naših leđa pogodbe?

Tude ne ćemo, svoje ne damo!

To je bio naš odgovor 1945. godine.

To danas ponavljamo, glasnije i moćnije, himbi imperijalističkog mešetarenja.

x x x

Trst! Nema građanina, kojega ta riječ ne uzbuđuje.

Trst! To je izraz naše ljubavi i ogorčenja.

Trst! To je poklič, koji je okupio masu.

x x x

I masa je prozvala gradom i rasla. Gradani, koje je bura rano otjerala u toplinu kuće, izlazili su i stapali se u masu. Sviju je vodila jedina misao, jedina želja i jedini, ali odlučni zahtjev:

Trst!

Trst! To kazuje sve. Ipak masa izdiže svoje govornike. Hoće da čuje glasno svoje misli, koje iskazuje imenom grada, kojemu ponovno prijete ropstvo.

Na Poljani iz mase i među zastave izranja drug Žiki.

U Docu drug Šime.

Pred vijećnicom drug Jakov.

Na obali drug Marko.

I onda opet Poljana, opet obala . . . Opet govornici . . .

A govornici svi kao jedan i sve se opet svodi:

Trst!

x x x

Masa prolazi kroz Dolac Poklici.

Poneka ženska glava prati povorku kroz prikućen prozor. Oči su snene, ali je misao budna:

Trst!

x x x

Trst je vodio sinočnju povorku. Zar samo sinočnju? Noćasnju! Čitavu noć odzvanjala je o kamene kuće našeg starog grada jedinu riječ, moćna i sveta, puna ljubavi i gorčine:

Trst!

x x x

Američki brodovi! Saveznici . . .

Zašto alarmna sirena?

Mi ne ćemo tude zemlje.

Mi ne ćemo tude imovine.

Drugovi mornari! Evo, vidite nas, čujte nas! Pogledajte naše ogorčenje, nas bijes. Mi mrzimo imperijalizam. Imperijalizam ne voli narode. Mi volimo Vaš narod. To Vam kažemo. To recite svojoj naciji. Imperijalizam ne voli ljude . . .

Znajte, Trst je naš!

I tako mora ostati!

To je naša poruka Vašoj naciji . . .

Dolje ubojice i palikuće!

Dolje razbojnički talijanski imperijalizam!